

ikke længere anses for at være i Stand til at bestyre Skolen helt og holdent, medens man dog antager, at han endnu kunde udøve nogen Indflydelse til Gavn for Skolen, og jeg vil tilføje, at dette Hensyn upaatvilelig skærpes ikke saa lidt i flere Tilfælde ved den Vanskelighed, som paa Grund af Skolefondens Tilstand kan være tilstede for at skaffe en Pension for en saadan Skolelærer. Det er jo imidlertid heller ikke til saadanne Tilfælde, at det ærede Medlem har sigtet, idet der neppe for den Slags Skolelærere kan være Spørgsmaal om Udøvelse af nogen synderlig Virksomhed i andre Retninger, og da heller i den Retning, som det ærede Medlem fornemmelig har havt for Øie. Tilladelse til saaledes at bruge Medhjælpere gives af Skoledirektionen og vedkommer ikke Ministeriet, der blot modtager Indberetning derom. Derimod gives der i andre Tilfælde forholdsvis hyppigere Tilladelse fra Ministeriet til Antagelse af Medhjælpere af Grunde, som ere af en mere personlig Natur, men som dog ogsaa kunne have Interesse for selve Skolevæsenet. Det er ikke sjældent, at der gives en saadan Tilladelse for en Skolelærer, som agter at sørge for en videre Uddannelse af sig selv, og navnlig ogsaa for at underkaste sig f. Ex. en akademisk Examen eller andet lignende. Men der er et Par Tilfælde — dog ogsaa kun et Par tør jeg sige — hvor Tilladelsen har været af en noget anden Natur end den Tilladelse, hvortil jeg her sigter, navnlig i den Retning, at den ikke saaledes som disse Tilladelser har været knyttet til aldeles bestemt paa viselige Forudsætninger og dertil ogsaa begrændset til et undertiden forholdsvis meget kort Tidsrum, men derimod er bleven givet med en mere almindelig Natur, og saaledes, at der ikke er sat nogen bestemt Tidsgrændse for den. Det var ogsaa — for saa vidt som jeg forstod den ærede Forespørgger rigtig — et Par saadanne Tilfælde, som han sigtede til, nemlig hvor den paagældende Skolelærer havde viist en saadan Tver for Skolevæsenet, at det kvalificerede ham til denne Tilladelse, og han ønskede at udstrække sin Virksomhed ud over de Grændser, som Almuekolen i og for sig kunne sætte, ved at føre Undervisningen videre gennem særlige Klasser for Børnene eller ved at oprette en særegen Skole ved Siden af Almuekolen. Saadanne Tilladelser ere som sagt givne i et Par Tilfælde, efter at der fra de paagældende nærmeste Autoriteter for Ministeriet forelaa en meget stærk anbefaling i saa Henseende. Naar altsaa saadanne Tilfælde og saadanne Forhold ere tilstede, saa er det ganske vist nødvendigt — hvad det ærede Medlem ogsaa antydede —, at de Forudsætninger, under hvilke Tilladelsen er givet, maa fyldestgøres. Derfor en saadan Skolelærer havde erhvervet Tilladelse til at holde Medhjælper for at underkaste sig en Examen eller for at opnaa et andet saadant Formaal, som jeg først hentydede

til, og det da vidste sig, at han slet ikke arbejdede paa dette Formaal, men paa andre Formaal, saa er det en Selsøjlge, at Tilladelsen til at holde Medhjælp vilde blive tagen tilbage, og ganske sikkert vilde det Samme ogsaa være Tilfældet, naar det kunde siges, at den Tilladelse, som var givet i et Par af mig antydede Tilfælde, benyttedes saaledes, at den paagældende aldeles havde afbrudt sin Virksomhed for Skolevæsenet og gaa i den Skikkelse, som var Anledningen til, at Tilladelsen blev ham givet. Ogsaa her komme vi ind paa et saadant Spørgsmaal, som maa afhænge af de konkrete og nærmere oplyste Omstændigheder, og jeg vil tilføje, at dette for Ministerens Vedkommende naturligen først vil komme til at foreligge, for saa vidt som der maatte fremkomme en Indberetning eller Ankyndning i saa Henseende fra de Autoriteter, der staa den vedkommende Skole nærmest. Det er klart, at Ministeriet umulig kan danne sig nogen klar Forestilling i saa Henseende. Det kan vi se sig, at en saadan Personlighed, som der her er Tale om, ogsaa driver en anden Virksomhed, som kunde synes i fuld Maade at maatte vanskeliggøre hans Virken for det, som oprindeligt var den egentlige Grund til, at Tilladelsen blev ham givet; men det lader sig naturligvis ikke saaledes konstatere, som hvor Taleren er om, at en under Statens direkte Kontrol staaende Skolelærer gjør sig skyldig i Forsømmelse af de Pligter, der paahvile ham. Der kan være mere eller mindre begrundet Tvivl om, at han med den samme Tver som tidligere varetager det Hverv, som egentlig var Anledning til denne særegne Stilling, men for saa vidt som denne Tvivl ikke bliver styrket ved, hvad der fremkommer fra de Paagældende, som nærmest ere i Stand til at iagttage hans Virksomhed, tror jeg ikke, at der fra Ministeriets Side kan være Noget at gjøre. Skulde der i den Henseende opstaa meget stor Tvivl hos Ministeriet, saa er det klart, at det ved at henvende sig til de Paagældende kunde søge yderligere Oplysninger; men det maa indrømmes, at det Naturlige er, at Opfordringen i saa Henseende kommer fra dem, der nærmest ere kaldede til at have Tilsyn hermed. Jeg vil derfor kunne besvare denne Del af Forespørgselen dermed, at ganske sikkert kan Forholdet i disse enkelte Tilfælde — det er, som sagt, kun et Par — være saaledes, at man til Trods for den Tilladelse, som er givet — for den Gnes Vedkommende i 1864 og for den Mindens Vedkommende i 1867 uden nogen bestemt Tidsgrændse — kan tage Tilladelsen tilbage, og der vil da komme til at foreligge det Spørgsmaal for den Paagældende, om han vil være fritagen for at generes i den Henseende, eller om han vil træde ind i den Stilling, hvori han virkelig er ansat.

Hvad det andet Spørgsmaal angaar, da synes det jo, efter den Form, hvori det er givet, at være af de Spørgsmaal, som besvare sig selv, og